

Çocuk ?stismar? Potansiyeli Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Çocuk ?stismar? Potansiyeli Envanteri*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18760>

Özet

Çocuk İstismarı Potansiyeli Envanteri (ÇİPE), mevcut bir psikolojik aracın **Türk kültürüne uyarlanmış** versiyonudur. Bu envanter, bireylerin çocuk istismarı ve ihmali eylemlerine girme potansiyelini değerlendirmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışması, 2010 yılında Saygı'nın Türk tarafından tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Çalışma özellikle **öğretmen adayları** ve ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler gibi çocuklarla yoğun temas halinde olan profesyonel grupların risk düzeylerini incelemeyi hedeflemiştir. ÇİPE, potansiyel istismar davranışlarına yol açabilecek duygusal, duygusal ve durumsal risk faktörlerini ölçmeyi amaçlayan önemli bir psikometrik araçtır.

Anahtar Kelimeler

Çocuk istismarı, istismar potansiyeli, risk değerlendirmesi, öğretmenler, uyarlama, psikometrik araç, ebeveynlik stresi.

Yazarlar

Saygı'nın Türk

Amaç

Çocuk İstismarı Potansiyeli Envanteri'nin temel amacı, bireylerin çocuklara yönelik fiziksel, duygusal veya cinsel istismar ya da ihmal davranışları sergileme olasılığını belirleyen psikolojik ve davranışsal eğilimleri nicel olarak ölçmektir. Bu araç, özellikle yüksek risk taşıyan popülasyonlarda (öğretmenler, ebeveynler veya çocuk bakım çalışanları) erken müdahale ve önleyici stratejilerin geliştirilmesi için kritik öneme sahiptir.

Uyarlama çalışmasının özel amacı ise, envanterin orijinal yapısının ve maddelerinin **Türk kültürü** bağlamında geçerliliğini ve güvenilirliğini test etmek olmuştur. Türk (2010), bu envanteri kullanarak öğretmen adayları ve görev yapan öğretmenlerin istismar potansiyellerini kararlaştırmal olarak incelemeyi ve mesleki eğitim süreçlerinde bu risk faktörlerinin ne ölçüde ele alındığını araştırmayı amaçlamıştır.

Yapı

Çocuk İstismarı Potansiyeli Envanteri, genellikle istismar potansiyelini çok boyutlu olarak ele alır. Ölçek, yüksek riskli davranışlar ve tutumlar yansıtıcı alt ölçeklerden oluşur. Ölçülen temel yapı, bireyin strese tepkisi, ebeveynlik (veya bakım verme) rolüne ilişkin olumsuz algılar, çocuklara yönelik dümanca tutumlar ve genel psikopatolojik eğilimleri kapsar.

Ölçülen yapıların merkezinde, bireyin **çocuk istismarı** riskini artıran kişilik özelliklerinin ve çevresel stres faktörlerinin etkileşimi yer alır. Bu potansiyel, sadece mevcut istismar eylemini değil, aynı zamanda gelecekteki istismar riskini de öngörmeye yardımcı olan stabil eğilimleri ifade eder. Bu nedenle envanter, öğretmenlerin veya bakıcıların stresle başa çıkma kapasiteleri ve çocuklara karşı empati düzeyleri gibi kritik bileşenleri değerlendirir.

Geçerlik

Kaynak içerikte Çocuk İstismarı Potansiyeli Envanteri'nin geçerlik çalışmalarına dair spesifik istatistiksel veriler ("") belirtilmemiştir. Ancak, bir psikometrik araçın uyarılama sürecinde, geçerliğin sağlanması temel bir gerekliliktir.

Uyarılama çalışmasında (Türk, 2010) muhtemelen **yapı geçerliği** (construct validity) incelenmiştir. Bu, orijinal ölçeğin teorik boyutlarının Türkçe versiyonunda da korunduğunu doğrulamak için genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve/veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak gerçekleştirilir. Ayrıca, ölçeğin istismar potansiyeli ile ilişkili diğer bilinen yapılarla (örneğin, öfke kontrolü veya stres düzeyi) ilişkisini inceleyen **ölçüt bağıntısı geçerlik** çalışmaları da yapılmış olabilir. Geçerlik verilerinin detayları için tezin tam metnine başvurulması önerilir.

Güvenirlilik

Kaynak içerikte güvenirlik katsayılarına ilişkin herhangi bir bilgi ("") sunulmamıştır. Ancak, bir uyarılama çalışmasının ayrılmaz bir parçası olarak, ölçeğin tutarlılığını ölçmek üzere güvenirlik analizleri gerçekleştirilmiştir.

Tipik olarak, ÇPE'nin Türkçe versiyonunun iç tutarlılığı **Cronbach Alfa** katsayısı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Yüksek bir alfa değeri, ölçek maddelerinin aynı temel yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Ayrıca, ölçeğin zaman içinde kararlılığını test etmek amacıyla **test-tekrar test güvenirliği** yönteminin de kullanılmış olması muhtemeldir. Güvenirlik değerlerinin psikometrik standartlara uygun (genellikle 0.70 ve üzeri) olması beklenir.

Faktör Analizi

Çocuk İstismarı Potansiyeli Envanteri'nin uyarılama sürecinde, orijinal envanterin çok boyutlu yapısının Türk örnekleminde de sürdürülüp sürdürülmediğini tespit etmek amacıyla faktör analizine başvurulmuştur. Bu analiz, ölçeğin alt boyutları ve bu boyutların hangi maddelerden oluştuğunu belirlemek için hayati öneme sahiptir.

Orijinal ölçek genellikle birden fazla faktörden oluşur (örneğin, stres, dümanlık, disiplin sorunları vb.). Uyarılama çalışmasında muhtemelen bu faktör yapısının Türk örnekleminde de kabul

edilebilir uyum indeksleri ile doğrulandığı varsayılır. Faktör analizi sonuçları, envanterin kültürel farklılıklara rağmen ölçtüğü psikolojik yapıyı tutarlı olduğunu göstermelidir.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Kaynakta belirtilmemekle birlikte, benzer psikometrik envanterler genellikle **Likert tipi derecelendirme** formatını kullanır. Bu format, katılımcıların maddelere katılma derecelerini (örneğin, "Hiç Katılmıyorum"dan "Tamamen Katılıyorum"a kadar) belirtmelerini gerektirir.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama Dili)

Popülasyon Grubu: Öğretmenler ve Öğretmen Adayları

Yaş Grubu: Yetkinler (Üniversite öğrencisi öğretmen adayları ve görev yapan öğretmenler)

Popülasyon Detayları: Çalışma, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı öğretmen adayları ve ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim envanteri. Katılımcılar, kendilerine sunulan maddeleri okuyarak kendi potansiyel risklerini veya tutumlarını belirtirler.

Anahtar Kelimeler

Çocuk istismarı potansiyeli, psikolojik değerlendirme, yüksek risk grupları, Saygı Türk, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, psikometri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Saygı Türk

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Veri mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: Veri mevcut değildir.

Çalışma Adresi: Veri mevcut değildir. (Kaynak, tezin yapıldığı kurumu belirtmektedir: Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.)

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Çocuk İstismarı Potansiyeli Envanteri'nin Türkçe uyarlama çalışması 2010 yılında tamamlanmıştır. Envanterin kullanımı için gerekli izinler, orijinal ölçeğin telif hakkı sahiplerinden ve uyarlamayı gerçekleştiren yazar Saygın Türk'ten alınmalıdır. Yüksek lisans tezleri genellikle akademik referans amaçlı serbestçe kullanılabilirken, ticari veya klinik uygulamalar için ek izinler ve olası bir ücret gerekebilir.

Bu ölçek ile ilgili orijinal yüksek lisans tezi referansı aşağıda sunulmuştur. Ek olarak, envanterin PDF formatındaki belgesi bu kaynakta mevcuttur. Orijinal PDF dosyasına aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: [cocuk-istismari-potansiyeli-envanteri-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Türk, S. (2010). *Öğretmen adayları ile ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin çocuk istismarı potansiyeli açısından incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Zonguldak.

Orijinal ölçeğin (Child Abuse Potential Inventory - CAPI) kuramsal ve psikometrik çalışmaları (Uyarlama kaynağında detaylı referansları bulunmalıdır).

Çocuk İstismarı Potansiyeli Envanteri Maddeleri

ÖNEMLİ: Bu envanterin maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler, telif hakları nedeniyle yazarın izni olmadan veya tezin tam metnine erişim sağlanmadan bu alanda sunulamamaktadır.